

Sygn. akt III CSK 296/14

POSTANOWIENIE

Dnia 8 maja 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Górski (przewodniczący)

SSN Iwona Koper

SSN Karol Weitz (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku M. A.-S.

o sprostowanie aktów stanu cywilnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 8 maja 2015 r.

skargi kasacyjnej wnioskodawczyni

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 25 kwietnia 2014 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni M. A.-S. wniosła o sprostowanie aktu małżeństwa M. A.-S. i wnioskodawczyni (akt małżeństwa nr .../2012), sporządzonego przez Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w W. w następstwie wpisania do księgi małżeństw w tym Urzędzie na podstawie art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1986 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r., Nr. 212, poz. 1264, dalej jako p.a.s.c.) aktu małżeństwa M. A.-S. i wnioskodawczyni, sporządzonego przez M. W., sędziego Sądu Rodzinnego w mieście D., hrabstwie D., stanie G., w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, wpisanego do tamtejszej księgi małżeństw za numerem [...] (dalej jako akt małżeństwa ze stanu G.). Sprostowanie miałyby polegać na tym, że w akcie małżeństwa nr .../2012 w miejsce nazwiska wnioskodawczyni „L. R.” miałyby zostać wpisane nazwisko „R.”, które nosiła ona po mężu z pierwszego małżeństwa. Nazwisko „L.” jest bowiem tylko jej nazwiskiem rodzowym.

Sąd ustalił, że transkrypcja aktu małżeństwa ze stanu G. dokonana była na mocy decyzji Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w W. z dnia 28 maja 2012 r. Podstawą do wpisania w akcie małżeństwa nr .../2012, powstałym wskutek transkrypcji, nazwiska wnioskodawczyni „L. R.” była treść aktu małżeństwa ze stanu G., w którym widnieje ona jako „M. L. R.” Akt małżeństwa nr .../2012 został ponadto uzupełniony na podstawie decyzji kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w W. z dnia 19 czerwca 2012 r., w tym również w zakresie wpisu nazwiska rodzowego wnioskodawczyni „L.”

Oddalając postanowieniem z dnia 30 kwietnia 2013 r. wniosek Sąd Rejonowy w W. stwierdził, że – w świetle art. 31 i art. 73 p.a.s.c. ust. 1 – dokonując wpisania do polskich ksiąg stanu cywilnego zagranicznego aktu stanu cywilnego kierownik urzędu stanu cywilnego nie może ingerować w treść tego aktu, a więc nie może też zmieniać imion i nazwisk osób wpisanych w tym akcie. Prawidłowe było więc wpisanie nazwiska wnioskodawczyni „L. R.”, skoro

takie jej nazwisko widnieje również w akcie małżeństwa ze stanu G. Nie ma na to wpływu okoliczność, że w innych dokumentach nazwisko wnioskodawczynie brzmi „R.”, gdyż w sprawie dotyczącej sprostowania aktu stanu cywilnego sporządzonego na podstawie transkrybowanego do polskich ksiąg stanu cywilnego zagranicznego aktu stanu cywilnego badana jest tylko prawidłowość transkrypcji. Sąd polski nie jest natomiast władny sprostować aktu małżeństwa ze stanu G.

Wnioskodawczynie w apelacji od postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 30 kwietnia 2013 r. zarzuciła, że dokonano błędnej wykładni aktu małżeństwa ze stanu G., gdyż uwzględnia on wszystkie jej nazwiska (nazwisko rodowe i nazwisko z pierwszego małżeństwa) bez ich rozgraniczenia, czego nie uwidacznia jednak treść jego tłumaczenia na język polski.

Oddalając apelację postanowieniem z dnia 25 kwietnia 2014 r. Sąd Okręgowy w K. podtrzymał pogląd Sądu pierwszej instancji, że transkrypcja obejmuje wyłącznie przeniesienie treści zagranicznego aktu stanu cywilnego do polskich ksiąg stanu cywilnego. Niedopuszczalne są zmiany w pisowni nazwiska, a tym bardziej – usunięcie jednego z jego członów, ujawnionych przez organ zagraniczny. Powołany do sprostowania zagranicznego aktu stanu cywilnego jest tylko organ zagraniczny, który sporządził ten akt, tj. w tym wypadku Sąd Rodzinny w D. Sąd polski nie jest władny tego uczynić, gdyż nie posiada w tej materii jurysdykcji krajowej.

W skardze kasacyjnej od postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 25 kwietnia 2014 r. wnioskodawczynie podniosła zarzuty naruszenia art. 31 i art. 73 ust. 1 p.a.s.c. Wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia przez dokonanie sprostowania aktu małżeństwa nr .../2012 zgodnie z wnioskiem bądź o uchylenie tego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Naruszenie art. 31 p.a.s.c. zdaniem wnioskodawczynie polega na tym, że Sąd drugiej instancji błędnie uznał, iż w procesie transkrypcji nie doszło do omyłki, która mogłaby podlegać sprostowaniu, a naruszenie art. 73 ust. 1 p.a.s.c. na tym, że Sąd

ten błędnie przyjął, iż w procesie transkrypcji dochodzi tylko do „przepisania” treści zagranicznego aktu stanu cywilnego w takim układzie i brzmieniu, jak wynika to z treści tego aktu, bez uwzględnienia przepisów obowiązujących w miejscu, w którym akt został sporządzony, regulujących to, jakiego rodzaju dane są w nim umieszczane w poszczególnych rubrykach tego dokumentu.

Transkrypcja do polskich ksiąg stanu cywilnego zagranicznego aktu stanu cywilnego polega na odzwierciedleniu treści tego aktu w polskim języku urzędowym i w obowiązującej w Polsce formie rejestracji urodzeń, małżeństw i zgonów (por. na gruncie miarodajnego w niniejszej sprawie art. 73 ust. 1 p.a.s.c. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2003 r., V CK 6/02, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 131 i z dnia 16 marca 2007 r., III CSK 380/06, nie publ.; zob. też brzmienie art. 104 ust. 2 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego, Dz. U. poz. 1741, obowiązującej od dnia 1 marca 2015 r.).

Wierne oraz literalne odtworzenie treści zagranicznego aktu stanu cywilnego w polskiej księdze stanu cywilnego musi jednak być dokonywane z uwzględnieniem znaczenia poszczególnych elementów tej treści. Powinny one być przenoszone do polskich ksiąg stanu cywilnego zgodnie nie tylko z ich brzmieniem, ale także funkcją, którą pełnią. Wpisy zawarte w zagranicznym akcie stanu cywilnego powinny więc być przenoszone w taki sposób, aby w polskich księgach stanu cywilnego i w powstałym w wyniku transkrypcji polskim akcie stanu cywilnego zachowywały swoją tożsamość nie tylko pod względem ich brzmienia, ale także funkcji.

O zasadach sporządzania aktów (dokumentów) stanu cywilnego, w tym o tym, jakie dane są w nich wpisywane, w jakim układzie graficznym, w jakiej kolejności i w jakiej funkcji następuje ich ujawnienie, rozstrzyga wyłącznie prawo tego państwa, w którym sporządzony został dany akt (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2003 r., V CK 6/02, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 131). Na podstawie tego prawa należy więc oceniać to, w jakiej funkcji ujawnione zostały poszczególne dane zawarte w akcie stanu cywilnego. Oznacza to jednak też to, że – ze względu na konieczność zachowania tożsamości między treścią zagranicznego aktu stanu cywilnego a treścią powstałego wskutek transkrypcji jego

polskiego odpowiednika – przy jej dokonywaniu identyfikowanie funkcji poszczególnych wpisów w akcie zagranicznym warunkowane może być potrzebą uwzględniania prawa tego państwa, w którym go sporządzono. W przeciwnym razie powstaje ryzyko zniekształcenia treści zagranicznego aktu stanu cywilnego przy jego transkrypcji oraz sporządzenia nieprawidłowego pod względem treści polskiego aktu stanu cywilnego.

Sądy pierwszej oraz drugiej instancji oceniając w niniejszej sprawie wnioski o sprostowanie aktu małżeństwa nr 68/2012 nie rozważyły tego, czy ujawnienie w tym akcie nazwiska „L. R.” jako nazwiska wnioskodawczynie zgodne jest z tym, w jakiej funkcji nazwiska „L.” i „R.” wpisane są obok siebie w akcie małżeństwa ze stanu G. w świetle prawa tego stanu jako prawa państwa, w którym akt ten został sporządzony. Założyły z góry, podobnie jak uczynił to kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w W., że nazwiska „L.” i „R.” wpisano w akcie małżeństwa ze stanu G. jako (jedno) nazwisko wnioskodawczynie. W konsekwencji uznały, że wpisanie obu nazwisk do polskich ksiąg stanu cywilnego jako jednego nazwiska wnioskodawczynie i ujawnienie go w tym kształcie w akcie małżeństwa nr .../2012 było prawidłowe.

Nie można jednak wykluczyć, że odczytanie treści aktu małżeństwa ze stanu G. przy uwzględnieniu prawa tego stanu jako prawa państwa, w którym akt ten został sporządzony, mogłoby doprowadzić do innego wniosku. Kwestia ta wymagać będzie ustalenia treści prawa stanu G. oraz przyjętej na jego gruncie praktyki w zakresie sporządzania aktów małżeństwa (art. 1143 k.p.c.), co powinno nastąpić przy ponownym rozpoznawaniu sprawy. Sąd Najwyższy wskazuje jedynie, że w świetle sekcji 19-3-33 lit. (b) pkt (1) *G. State Code* wnioski o wydanie dokumentu, który uprawnia do zawarcia związku małżeńskiego (*marriage license*), zawierać musi tzw. *full name* każdego z nupturientów, co w świetle praktyki obejmuje (w kolejności) pierwsze imię, drugie imię, nazwisko rodowe (panieńskie, tzw. *maiden name*) oraz (ewentualnie) nazwisko nupturientki (tzw. *last name* lub *legal last name*), jeżeli jest ono odmienne od nazwiska rodowego (np. gdy kobieta zawierając ponownie związek małżeński nosi nazwisko

poprzedniego męża). Dane, o których mowa w sekcji 19-3-33 lit. (b) pkt (1) *G. State Code*, podlegają rejestracji w księdze małżeństw, co wynika z sekcji 31-10-21 lit. (b) *G. State Code*. Może z tego wynikać pewna wskazówka – wymagająca jednakże bliższej weryfikacji – co do sporządzania aktów małżeństwa w stanie G. i sposobu określenia nupturientów w jego treści, w tym przez podanie – w odpowiedniej kolejności – nazwisk, które mają ich identyfikować.

W tych okolicznościach nie można odeprzeć zarzutów naruszenia art. 31 i art. 73 ust. 1 p.a.s.c.

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 i art. 108 § 2 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., orzekł jak w sentencji.